

EÉN JAAR SDG'S

EEN STAND VAN ZAKEN

11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT

Eén jaar na de goedkeuring van de nieuwe Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling met de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals (SDG's) maakt 11.11.11 een stand van zaken. Waar staat België met zijn beleid om die internationale duurzame ontwikkelingsdoelen te bereiken? Wat leren we uit de eerste rapportage door de overheid?

Tot slot bieden we, in afwachting van een overkoepelende nationale strategie voor de uitvoering van de SDG's, de Belgische beleidsmakers een aantal wenken en ankerpunten aan. Bijzondere aandacht gaat naar de verantwoordelijkheid van ons land bij de ondersteuning van ontwikkelingslanden.

Daarbij geven we geen volledig overzicht voor alle SDG's. Dit kan je vinden in onze publicatie 'Pistes voor de uitvoering van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen'.

COLOFON

REDACTIE: Wiske Jult
MET DANK AAN: Lien Vandamme, Koen Detavernier, Jan Van de Poel, Griet Ysewyn,
Marc Despiegelaere (Protos)
VORMGEVING: Metronoom
EINDREDACTIE: Myriam Keustermans
VER. UITGEVER: Bogdan Vanden Berghe, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel

1. EÉN JAAR SDG'S

Eind september 2015 engageerden de wereldleiders zich tot een nieuwe duurzaamheidsagenda. Met dit nieuwe wereldkader, zo beloven ze, leven we in 2030 in een meer rechtvaardige, duurzamere en vreedzamere wereld. Ook België engageerde zich om deze agenda te realiseren. Maar één jaar later is van een grote ommezwaai in het beleid in België nog niet veel te merken.

193 regeringsleiders en staatshoofden tekenden vorig jaar in New York de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling¹ van de Verenigde Naties. Volgens sommigen een overwinning in deze onzekere tijden voor internationale afspraken, want de globale uitdagingen zijn dan wel talrijk, eensgezinde antwoorden zijn dat een pak minder. Multilaterale samenwerking is niet vanzelfsprekend, tenzij de staten gaan beseffen dat er in deze samenhangende wereld gewoon geen alternatief is voor samenwerking. In een optimistische visie markeert de Agenda 2030 het begin van dat besef. Alle landen zetten zich

immers achter de nieuwe mondiale agenda, die bestaat uit 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals (SDG's), en 169 subdoelstellingen. De agenda brengt bovendien de ecologische, economische en sociale uitdagingen samen in één kader. Het stimuleren van duurzame ontwikkeling weerspiegelt zich in alles wat we doen, van handel tot rechtvaardige fiscaliteit, van grondstoffengebruik tot klimaatbeleid. Kortom, er is een wereldwijde erkenning dat het geen zin heeft economisch te groeien zonder ervoor te zorgen dat iedereen mee kan genieten van de bijkomende welvaart. En wat wetenschappers al jaren aankaarten, vindt eindelijk gehoor: klimaatverandering verder voorkomen zal minder kosten dan het hoofd bieden aan de gevolgen van een 3 °C warmere planeet. De SDG's vormen bij wijze van spreken een "wereldwijd regeerakkoord", of zoals premier Michel het uitdrukte tijdens de goedkeuring van de doelstellingen, "een kompas voor de komende 15 jaar"².

¹ VN duurzame ontwikkelingsdoelstellingen; <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

² <http://premier.fgov.be/en/working-visit-new-york-summit-adoption-2030-agenda-sustainable-development-speech-fr-version>

Omdat de SDG's het resultaat zijn van een politiek onderhandelingsproces, kampt het kader soms met vaagheden of inconsistenties en zijn de doelstellingen niet altijd even ambitieus. Zo is het kompas soms verstoord en heeft het herijking nodig om de goede richting uit te gaan.

VAAGHEID TROEF?

De subdoelstellingen moeten de SDG's concreet maken, maar ze staan bol van vaag taalgebruik. Zo lees je onder doelstelling 7 over betaalbare en betrouwbare energie, dat België en de andere ondertekenaars tegen 2030 in een *aanzienlijke mate* het aandeel van hernieuwbare energie in de globale energiemix moeten verhogen. De invulling van *aanzienlijke mate* is hier van cruciaal belang. België kan zich beperken tot de Europese afspraken hierover. Het Europees klimaat- en energiekader 2030 legt de Europese doelstelling voor hernieuwbare energie tegen 2030 vast op 27%. Maar milieubewegingen verwittigen dat die Europese 27% veel te laag is en dat 45% hernieuwbare energie nodig is om onze klimaatdoelstellingen te halen tegen 2030. België kan daarom ook zelf een ambitieuzere weg inslaan.

Kortom, het kompas zet nog niet de navigatiekoers uit. België moet zijn eigen ambitieniveau bepalen en uittekenen hoe het daar zal geraken. Om de juiste richting te kiezen moet België nagaan waar de huidige pijnpunten liggen voor de realisatie van de doelstellingen. België zal niet alleen moeten bepalen welke beleidsaanpassingen nodig zijn – en dit zowel voor het binnen- als het buitenlands beleid, maar moet er ook voor zorgen dat de ambitie verder reikt dan de minimumstandaard die de SDG's aangeven.

TEGENSTRIJDIGHEDEN AANPAKKEN

Hetzelfde geldt voor de inconsistenties in de 17 doelstellingen. België zal een eigen koers moeten vastleggen en bijvoorbeeld een evenwicht zoeken tussen enerzijds doelstelling 8, die streeft naar aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, en doelstelling 12, die duurzame consumptie- en productiepatronen wil verzekeren. Zo zal er steeds gekeken moeten worden dat economische groei rijmt met een duurzaam en doeltreffend beheer van natuurlijke rijkdommen. Ook België verbruikt te veel natuurlijke rijkdommen volgens het Global Footprint

Network. Elk jaar berekent die organisatie de "Earth Overshoot Day", de dag waarop we evenveel natuurlijke hulpbronnen hebben gebruikt, als de aarde in één jaar tijd kan produceren. In België viel Earth Overshoot Day dit jaar op 8 augustus, 11 dagen eerder dan in 2014.³ België evolueert dus niet in de juiste richting. Een goed evenwicht tussen doelstelling 8 en 12 is nochtans cruciaal om klimaatverandering en de impact ervan tegen te gaan. Ook hier zal België zijn koers moeten bijsturen.

LEAVE NO ONE BEHIND

Met andere woorden, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zetten als wereldwijde regeringsverklaring de eerste lijnen uit. Deze verklaring moet nu per land vertaald worden in concrete richtlijnen, bindende afspraken en acties. En die moeten specifieke aandacht hebben voor de rechten van doelgroepen die anders uit de boot dreigen te vallen. Bij alle maatregelen die België neemt moet dat laatste het streefdoel zijn. Dit zal de beste manier blijken om rechten te realiseren. Duurzame ontwikkeling is immers geen gunst voor enkelen, maar een recht voor iedereen, en dat recht wordt vandaag nog te veel geschonden. Het principe van *Leave no one behind* staat duidelijk voorop in de nieuwe duurzaamheidsagenda. Daarmee zijn de SDG's een stuk ambitieuzer dan de MDG's.

1.1. IS BELGIË KLAAR?

In tegenstelling tot het vorige kader voor armoedebestrijding, de Millenniumdoelstellingen of MDG's, zijn de SDG's universeel. Ze gelden dus voor alle landen. Ook voor België. In april 2016 herhaalde minister van Ontwikkelingsamenwerking en vicepremier Alexander De Croo dat België klaar is om zijn politieke belofte na te komen en hij kondigde namens de regering een 'nationale uitvoeringsstrategie' aan.⁴

3 http://www.wwf.be/nl/pressroom/voetafdruk/8-augustus-earth-overshoot-day-rukt-onverbiddelijk-op/910_163

4 <http://www.alexanderdecroo.be/belgisch-engagement-voor-de-sustainable-development-goals/>

Wat met Vlaanderen?

“Our Governments have the primary responsibility for follow-up and review, at the national, regional and global levels, in relation to the progress made in implementing the Goals and targets over the coming 15 years.” Dat staat te lezen in de Agenda 2030.⁵ Alle regeringen hebben dus een verantwoordelijkheid om de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling te vertalen op alle beleidsniveaus. In België betekent dit ook op het niveau van de gewesten en gemeenschappen. Vlaanderen, Wallonië en het Brussels gewest zijn gestart met het opstellen van een eigen strategie en plannen. Al deze plannen moeten uiteindelijk onderdeel vormen van de nationale strategie voor duurzame ontwikkeling.

Deze strategie wordt in september 2016 verwacht.⁶ De maatregelen die België neemt moeten hieruit volgen. Het afgelopen jaar is alvast veel geïnvesteerd in communicatie, het beleid moet echter nog vorm krijgen. De minister bevoegd voor Duurzame Ontwikkeling, Marie-Christine Marghem, kondigde in haar beleidsnota 2016 aan dat ze op de eerste plaats initiatieven wil ontwikkelen om de SDG's bekend te maken, te concretiseren en te integreren in het beleidskader voor duurzame ontwikkeling. Er werden onder andere duurzaamheidsprijzen uitgedeeld in partnerschap met bedrijven en er was applaus voor privé-initiatieven, zoals de investeringen van Lidl Belgium in duurzaamheid. De minister vroeg ook om *SDG voices* aan te duiden, woordvoerders die de duurzaamheidsdoelstellingen zullen promoten. Mooie initiatieven maar toch dreigen ze te camoufleren dat op het vlak van beleidsacties te weinig gebeurt. Zo is er nog steeds geen nieuw federaal plan duurzame ontwikkeling, nochtans een wettelijke verplichting die onder de bevoegdheid van minister Marghem valt. De huidige wet op duurzame ontwikkeling van 1997⁷ stelt dat elke regering een federaal plan voor

5 Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

6 De formele beslissing van deze aankondiging werd door de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) genomen, in aanwezigheid van federale en regionale ministers. Deze strategie zal dus richting moeten geven aan alle beleidsniveaus en belooft breder te gaan dan het wettelijk verplichte nationale plan duurzame ontwikkeling. In september moet een eerste voorstel klaar liggen.

7 5 MEI 1997; Wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling.

duurzame ontwikkeling moet opstellen dat rekening houdt met de Belgische langetermijndoelstellingen rond duurzame ontwikkeling en internationale verbintenissen. Concreet wil dit zeggen dat de SDG's geïntegreerd moeten worden in dergelijk plan. We stellen echter vast dat dit plan nog steeds niet werd goedgekeurd, hoewel het er binnen het jaar na de installatie van een nieuw parlement moet liggen. Het federale plan duurzame ontwikkeling is slechts een onderdeel van de bredere aangekondigde nationale strategie, toch is het een cruciaal instrument om de duurzaamheidsagenda te concretiseren in daadkrachtige maatregelen. De federale regering zou net de goedkeuring van de SDG's moeten aangrijpen om de SDG's zo volledig mogelijk te integreren. Dit gaat best verder dan de actualisering en inpassing van de SDG's in de bestaande instrumenten van de federale strategie duurzame ontwikkeling, of dan het bekend maken van de SDG's bij het maatschappelijke middenveld. Zo moeten alle beleidsbeslissingen steeds afgetoetst worden aan de SDG's. En er moet bijvoorbeeld ook uitgeklaard worden hoe de concrete ambities om de SDG's te behalen, wettelijk kunnen versterkt worden.

Ook op vlak van extern beleid zien we een gelijkwaardige tendens. Binnen de federale regering is minister van Ontwikkelingssamenwerking, Alexander De Croo, samen met minister van Buitenlandse Zaken, Didier Reynders, verantwoordelijk voor de uitvoering van de SDG's in het externe beleid.

Moderne ontwikkelingssamenwerking moet wereldwijde uitdagingen aanpakken. Armoede staat immers niet los van uitdagingen op vlak van ongelijkheid, fiscaliteit, handel en klimaat. Deze uitdagingen zijn globaal maar laten zich sterk voelen in ontwikkelingslanden. Daarom moet in de nationale strategie ook staan hoe België ontwikkelingslanden wil ondersteunen om de SDG's te realiseren. Dat is trouwens een wettelijke verplichting. De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft namelijk duurzame menselijke ontwikkeling als algemene doelstelling.⁸

Minister De Croo in het bijzonder investeerde het afgelopen jaar veel in communicatie over de SDG's. Hij organiseerde een ronde tafel met de

8 Art 3, 19 MAART 2013; Wet betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking

private sector om de SDG's in partnerschap te realiseren⁹ en vroeg bedrijven, middenveld en overheid om een gezamenlijk charter uit te werken. De focus ligt op bekendmaking van de nieuwe duurzaamheidsagenda, terwijl concrete engagementen nog lijken achter te blijven. We zien bijvoorbeeld geen verhoging van de broodnodige middelen om de agenda te realiseren¹⁰ en er is momenteel nog te weinig (publiek) debat aan de gang over hoe de SDG's te realiseren in minst ontwikkelde landen en fragiele staten¹¹. Ook welke rol overheden kunnen spelen in de transitie in de samenwerking met middeninkomenslanden heeft nood aan verdere discussie¹². Deze landen blijven voor grote uitdagingen staan, zoals ongelijkheid aanpakken, mensenrechten promoten of ecosystemen beschermen. Bovendien spelen ze een cruciale rol in de aanpak van globale uitdagingen zoals de klimaatverandering en fiscaliteit.

Wel werd afgelopen jaar gehamerd op het belang dat de actoren van de Belgische ontwikkelingssamenwerking *fit for purpose* moeten zijn.¹³ Tal van hervormingen vonden plaats waaronder de hervorming van het uitvoeringsagentschap BTC. Deze hervorming past in het kader van de SDG's, aldus de minister. Het nieuwe BTC moet het ontwikkelingsagentschap worden van de gehele federale regering. De introductie van een *whole-of-government*-benadering betekent dat men streeft naar samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen en departementen. Momenteel is het nog onduidelijk hoe deze aanpak concreet vorm zal krijgen. Een lichtpuntje is alvast het samenwerkingsakkoord dat BTC en de FOD Sociale Zekerheid op 30 mei van dit jaar afsloten. Dit kan een aanzet vormen om sociale bescherming sterker te verankeren in het Belgische ontwikkelingsbeleid. Duurzame ont-

wikkeling is immers enkel mogelijk door ook ongelijkheid aan te pakken en door systematisch werk te maken van de realisatie van de sociale rechten. En daar hoort sociale bescherming bij, zoals ook de Agenda 2030 erkent.

De SDG's dwingen landen om hun beleid om te gooien. Ook België zal ingrijpende maatregelen moeten nemen: een ander energiebeleid, een beter klimaatbeleid, een economisch beleid dat duurzame ontwikkeling stimuleert en bovenal een ander internationaal beleid. Met deze briefing willen we hier een eerste aanzet toe geven.

1.2 WAAR STAAN WE VANDAAG?

Eén jaar na de ondertekening is de urgentie zoek. Om de noodzakelijke inhaalbeweging mogelijk te maken, moet snel in kaart gebracht waar België tekortschiet en waar de grootste inspanningen nodig zijn. Doordat de SDG's veel meer gericht zijn op systemische veranderingen dan op de aanpak van symptomen, ligt daar een van de belangrijkste uitdagingen. De doelen zijn gericht op bijvoorbeeld afval voorkomen in plaats van het nadien te moeten verwerken, of op ziektes vermijden in plaats van het aantal doden te verminderen. De mate waarin de staten een monitoringsysteem uitbouwen om de uitvoering van de SDG's op te volgen, zal mee bepalen hoe slagkrachtig de nieuwe agenda zal zijn. De echte graadmeters blijven uiteindelijk de politieke keuzes en de bijhorende concrete maatregelen, maar dat neemt niet weg dat een goed meetsysteem nodig is. Dat is meteen ook mee de inzet van de komende maanden en jaren.

Er zijn op verschillende niveaus oefeningen aan de gang (zie kadertje op p. 7). We zoemen in op een eerste poging. Misschien wel de meest relevante oefening voor België is deze van het Federaal Planbureau¹⁴. Het Planbureau verzamelt al 15 jaar gegevens over duurzame ontwikkeling in België. De focus ligt hierbij op het interne beleid van België. In het licht van de nieuwe, goedgekeurde duurzaamheidsagenda werden de bestaande gegevens geherstructureerd om een

9 <http://www.alexanderdecroo.be/alexander-de-croo-brengt-belgische-bedrijven-samen-rond-sustainable-development-goals/>

10 Zie jaarrapport 2015: Belgische Ontwikkelingssamenwerking ontcijferd, 11.1.1.11

11 Zo is er bv. een strategienota Centraal-Afrika goedgekeurd door de regering in augustus. In die nota worden de SDG's slechts eenmaal vermeld, nl. dat er nood is aan een *whole of government approach* en dat er ook aandacht moet besteed worden aan "demografie, vrede en veiligheid, migratie, energie en klimaat evenals thema's zoals voedselzekerheid, onderwijs, gezondheidszorg en het transversale thema van gendergelijkheid". De concretisering zal dus nog moeten gebeuren http://diplomatie.belgium.be/sites/default/files/downloads/strategienota_centraal-afrika_-_augustus_2016.pdf

12 11.11.11 briefingpaper, Middeninkomenslanden (MIC) – Transitie, november 2015

13 http://diplomatie.belgium.be/sites/default/files/downloads/Beleidsnota_2016_De_Croo.pdf p 6

14 Federaal Planbureau; Working Paper 7-16: Vooruitgang naar de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN. Balans 2016 <http://www.plan.be/publications/publication-1604-nl-vooruitgang+naar+de+duurzameontwikkelingsdoelstellingen+van+de+vn+balans+2016>

eerste balans op te kunnen maken. Hierbij werd ook gekeken naar de internationale oefening. De bestaande meetinstrumenten werden als het ware *SDG-proof* gemaakt door de bestaande gegevens te herschikken. Het Federaal Planbureau tracht dit met 31 indicatoren te omvatten. Binnen deze set worden geen opsplitsingen gemaakt volgens geslacht, leeftijd enz., hoewel deze data wel voor handen zijn. Wellicht is het iets te hoog gemikt om met 31 indicatoren de veelheid aan doelen en subdoelen te meten. Enig voorbehoud is hier dus aangewezen.

Goed om weten: naast de nationale ook mondiale indicatoren

Op internationaal niveau werd afgesproken een standaard indicatorenset op te zetten om de mondiale vooruitgang te meten, naast de regionale en nationale systemen. Daarom ontwikkelt de statistische commissie van de VN¹⁵ indicatoren voor het volgen van de doelen. Een eerste aanzet, het *global indicator framework*¹⁶, werd in het voorjaar 2016 goedgekeurd. Het bestaat uit 230 indicatoren die onderverdeeld zijn in verschillende categorieën, naargelang de data en methodologieën voor handen. Belangrijk is dat meerdere indicatoren opgesplitst moeten worden volgens relevante categorieën zoals geslacht, leeftijd, geografische ligging enz. Voor bepaalde indicatoren bestaat er reeds ruime methodologische overeenstemming, terwijl voor andere indicatoren nog verder onderzoek nodig is. Aangezien veel noodzakelijke data nog niet beschikbaar zijn, is besloten deze set als een startpunt te beschouwen. In de komende jaren zal er verder worden gezocht naar betere datasets en indicatoren. Deze set dient echter als referentiepunt voor heel wat rapporten die trachten de vooruitgang in kaart te brengen.

15 Inter-agency Expert Group on SDG Indicators <http://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/>

16 SDG indicators <http://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>

EERSTE BALANS

INDICATOREN	ALGEMENE APPRECIATIE
Sociale en maatschappelijke indicatoren	☹️
Indicatoren over consumptie- en productiepatronen	😊
Milieu-indicatoren	☹️
Governance indicatoren	☹️
Totaal (31 indicatoren)	☹️

Tabel op basis van de gegevens van de working paper 7-16 van het Federaal Planbureau¹⁷

Uit deze eerste oefening blijkt dat België nog heel wat werk voor de boeg heeft, vooral op het vlak van armoedebestrijding en sociale uitsluiting, het terugdringen van wagengebruik en verkeersdoden, onderwijs, energiegebruik, duurzame visvangst, maar ook op vlak van ontwikkelingshulp.

België doet het volgens het Planbureau dan weer goed op een aantal andere domeinen, zoals het aantal vrouwelijke parlementsleden, onderzoek en ontwikkeling, het terugdringen van fijnstof – hoewel dit betwist wordt in internationale rapporten¹⁸ – en het beschermen van natuurgebieden in het kader van Natura 2000 (een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie).

De balans staat dus eerder negatief dan positief. Slechts voor 10 van de 31 indicatoren is de evolutie gunstig, voor 10 is zij ronduit ongunstig. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen cijferdoelen (die dus een exact te behalen cijfer vooropstellen) en doelen waar geen cijferdoel voor bestaat. Bij deze laatste doelen wordt gekeken of het in de positieve richting evolueert of niet. Uit de balans blijkt dan dat slechts 4 indicatoren van de 31 het vooropgestelde cijferdoel behalen en eentje bijna. 6 andere evolueren wel gunstig sinds 2000, maar door het ontbreken van een cijferdoel is het niet zeker of de vooruitgang voldoende is om in 2030 het doel te halen. Een voorbeeld hiervan is de tijd die besteed wordt

17 De opdeling in de tabel is gemaakt op basis van de federale beleidsvisie inzake duurzame ontwikkeling en niet volgens de 17 SDG's aangezien deze transversaal zijn. Federaal Planbureau; Working Paper 7-16: Vooruitgang naar de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN. Balans 2016 http://www.plan.be/admin/uploaded/201602151813020.REP_ICPIB_11197_N_web.pdf

18 Zie verder

aan huishoudelijk werk. Het verschil tussen mannen en vrouwen op dit vlak moet dalen. Er wordt echter niet aangegeven met hoeveel. De evolutie is dus onzeker. Tot slot is er voor het merendeel van de indicatoren een ongunstige of onzekere trend.¹⁹ Dat laatste is bijvoorbeeld het geval voor ontwikkelingshulp. Daarvoor is een concreet cijferdoel opgesteld, namelijk 0,7% officiële hulp van de welvaart gemeten door het bni, maar deze indicator evolueert niet in de juiste richting.

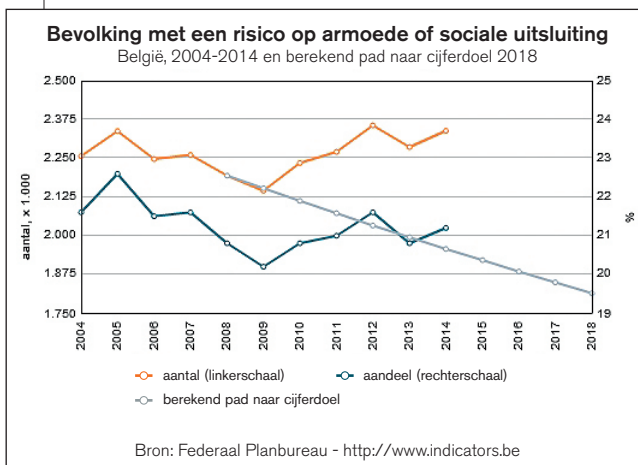
☹️ VOORAL ARMOEDE IS EEN PROBLEEM

België stoot voornamelijk op sociale uitdagingen. Dat blijkt onder meer uit de slechte score op het risico op armoede en sociale uitsluiting. Niet verwonderlijk, want eerder al bleek uit een meetoefening van het planbureau dat de indicatoren rond armoede sinds de economische crisis verontrustend evolueren²⁰. Bij de overgrote meerderheid van de indicatoren in de welzijnsrapportage (zoals het risico op armoede of sociale uitsluiting, de inkomensongelijkheid en het aantal jongeren die niet werken, mensen met een leefloon, mensen in schuldbemiddeling) is er de afgelopen vijf jaar achteruitgang opgetekend. In 2014 waren er nog 2,34 miljoen personen met risico op armoede of sociale uitsluiting in België, in 2030 moet hun aantal teruggebracht zijn tot 1,7 miljoen. Zonder een enorme inhaalbeweging is dit absoluut niet haalbaar, want de cijfers schommelen al bijna tien jaar rond de 2 miljoen. Het is duidelijk dat de armoededoelstellingen aan dit tempo niet gehaald zullen worden. Integendeel. In plaats van een noodzakelijke daling van de armoede is de kans groot dat de armoede zal toenemen, zoals verschillende onafhankelijke metingen bevestigen. Zo staat de algemene indicator voor kinderarmoede op vuurrood volgens de meest recente armoedebarmeter. In 2013 werden 11,2% van de kinderen geboren in een kansarm gezin. Dit is 0,7 procentpunt meer dan in 2012. Recente cijfers voor 2014 tonen ook een lichte stijging. Tegenover de eerste meting (Armoedebarmeter van 2012, cijfers betreffen 2010) is de kinderarmoede gestegen

19 Let wel dat er een zeker onevenwicht is tussen de categorieën indicatoren. Zo zijn er 14 indicatoren die de sociale vooruitgang meten en slechts twee (ontwikkelingshulp en inspanningen voor onderzoek en ontwikkeling) die governance meten. Daardoor kan een onevenwichtig beeld ontstaan.

20 Federaal Planbureau; Aanvullende indicatoren naast het bbp; februari 2016 http://www.plan.be/admin/uploaded/201602151813020.REP_ICPIB_11197_N_web.pdf

met 2,6%.²¹ België mag niet tevreden zijn wanneer de armoede stabiel blijft of minder snel toeneemt dan in andere landen.

Hetzelfde geldt voor internationale armoedebestrijding. Daar tonen de statistieken dat de politieke wil ontbreekt om hiervoor voldoende middelen uit te trekken. In plaats van de minimale financiële publieke middelen te voorzien van 0,7% van het bni, daalt dit budget gestaag, in 2015 zelfs tot een dieptepunt van 0,42%. Het middenveld heeft al meermaals aangekaart dat België, wanneer het dit tempo aanhoudt, opnieuw niet aan de internationale verplichting zal voldoen²². De oorspronkelijke deadline was immers 2015, en deze is met de SDG's met 15 jaar verlengd. Uiteraard kan SDG17 – middelen voor de uitvoering van de Agenda 2030 – niet enkel afgemeten worden aan de 0,7%, hoewel het federaal planbureau dit wel doet in deze eerste balansopmaak. Hulp alleen zal nooit de uitdagingen van de SDG's volledig kunnen dekken. Ook het wegvloeien van financiële middelen door belastingontduiking en -ontwijking moet aangepakt worden, het handelsbeleid moet aangepast zodat armere landen ook de kans krijgen hun economieën uit te bouwen, innovatieve financiering moet gezocht, schulden aangepakt, investeringen gestimuleerd ...

Er moet dus meer aandacht gaan naar het potentieel voor duurzame ontwikkeling van die andere financiële stromen, zonder daarbij de hulp maar

21 Decenniumdoelen 2017; Armoederapport 2015; http://www.decenniumdoelen.be/documenten/150929_Armoedebarmeter2015.pdf

22 Zie jaarrapport 2015: ontwikkelingssamenwerking ontcijferd; 11.11.11

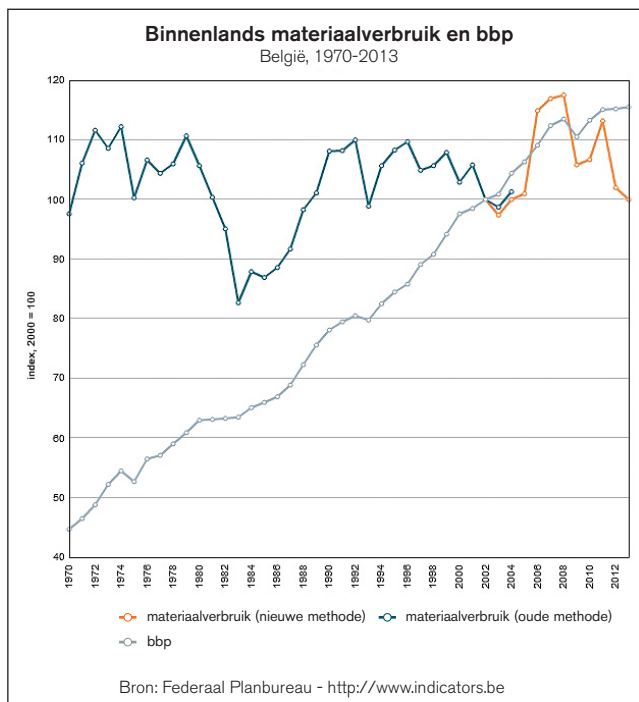
meteen op te geven. De *Addis Abeba Action Agenda*, opgesteld op de internationale top over financiering voor ontwikkeling in juli 2015, bevat gemeenschappelijke doelstellingen en engagementen voor alle vormen van financiering voor duurzame ontwikkeling. Ook de vooruitgang op deze maatregelen moet nauw opgevolgd worden, want hoewel het afzonderlijke Agenda's zijn, blijven ze nauw verbonden. Het gaat niet alleen om internationale hulp, maar ook om publieke middelen via belastingen, leningen, private investeringen en internationale handel. Daarnaast bevat de agenda ook actiepunten voor 'systemische issues' zoals het internationaal monetair beleid.²³

😊 PRODUCTIE EN CONSUMPTIE: MENTALITEITSWIJZIGING?

Inclusieve en duurzame ontwikkeling betekent ook de milieu-impact van productie en consumptie verminderen. Volgens het Planbureau zet België hierin flinke stappen vooruit. De oppervlakte voor biologische landbouw stijgt, het waterverbruik per inwoner daalt en we recyclen meer afval. Allemaal zaken die een positieve impact hebben voor een duurzame toekomst. Toch blijven er een aantal onzekerheden. Gaan we snel genoeg in het verminderen van ons materiaalverbruik, zoals restmateriaal van oogsten van biomassa, of van ontginning van mineralen, ertsen en fossiele brandstoffen? Het verbruik van biomassa kan leiden tot ontbossing en uitputting van akkerland of bodemerrosie, en zo de biodiversiteit aantasten. Ook de ontginning van mineralen, ertsen en fossiele brandstoffen veroorzaakt vaak schade aan het milieu. Veel grondstoffen in de ondergrond zijn bovendien beperkt en uitputbaar. De SDG's erkennen dat we moeten streven naar een ont koppeling tussen de groei van het bbp en die van het binnenlands materiaalverbruik om een duurzame toekomst te verzekeren voor volgende generaties. In België is tussen 2002 en 2013 het materiaalverbruik heel licht gedaald terwijl het bbp in volume gestegen is (gemiddelde jaarlijkse groei voet van +1,3%). Een absolute ont koppeling heeft dus plaatsgevonden tussen het binnenlands materiaalverbruik en het bbp.²⁴ Die evolutie wijst op een vooruitgang. Maar aangezien de SDG's geen cijferdoel vooropstellen, is het onduidelijk of deze evolutie wel snel genoeg gaat.

23 We gaan hier dieper op in in het jaarrapport 2015 "Ontwikkelingssamenwerking ontcijferd".

24 Indicatoren van duurzame ontwikkeling, gegevens via www.indicators.be (Federaal Planbureau)

België blijft ook kampen met een transportprobleem. Teveel mensen nemen nog de wagen, in 2013 nog 79%. Maar België moet vooral een tandje bijsteken om de energie-efficiëntie te verhogen en meer in te zetten op hernieuwbare energie. WWF heeft aangetoond dat we tegen 2050 wereldwijd 100% van onze energie uit hernieuwbare bronnen kunnen halen. Door nu actie te ondernemen, zal het klimaat er niet alleen wel bij varen het zal ook financieel een verschil maken. Een belangrijke uitdaging blijft echter het feit dat bijna anderhalf miljard mensen geen toegang hebben tot betrouwbare energie. Dat is een belangrijke barrière voor hun ontwikkeling, en het is cruciaal om een antwoord te vinden op dit probleem²⁵.

😊 TWEDE ZIT VOOR MILIEU-INDICATOREN

De uitstoot van fijn stof (PM_{2,5}) daalde met 41% tussen 1990 en 2014 en met 32% tussen 2000 en 2014. Volgens het planbureau is dit positief. Uit een eerdere evaluatie van de Bertelsmann Stiftung bleek nochtans dat België hier net heel slecht scoort omdat nog te veel Belgen blootgesteld worden aan waarden die hoger liggen dan de drempels vastgelegd door de Wereldgezondheidsorganisatie.²⁶

25 WWF; Energy Rapport; http://www.wwf.be/_media/WWF_energy_report_239324.pdf

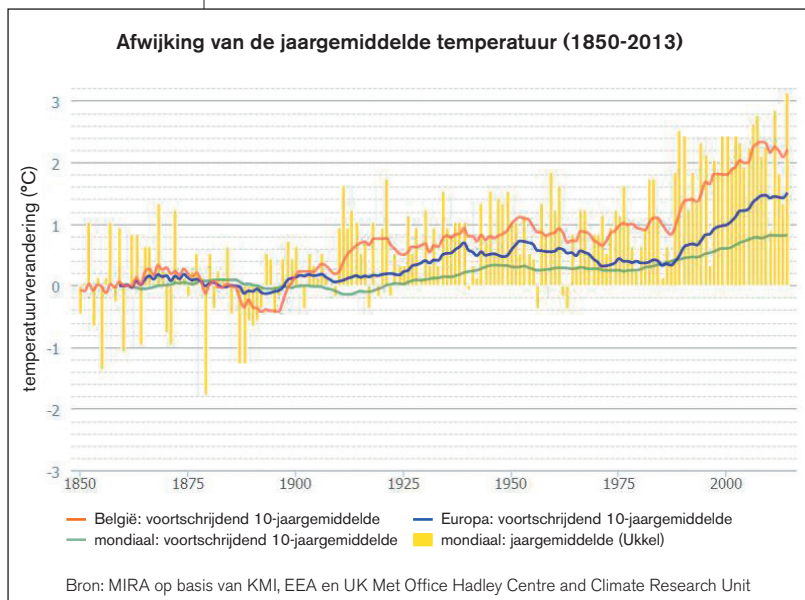
26 Bertelsmann Stiftung Sustainable Development Goals: Are the rich countries ready? September 2015

Volgens het planbureau gaat het ook de positieve kant op met de bescherming van Natura 2000-gebied. Ook het nitraat in het rivierwater daalde, maar bij dit laatste moeten we een ernstige kanttekening plaatsen. Volgens Protos is het veel belangrijker voor de volksgezondheid om het nitraat in het grondwater op te volgen in plaats van in het rivierwater. Bovendien moet België zich voegen naar de Europese Kaderrichtlijn water die stelt dat tegen 2015 (ja, dit is voorbij) alle waterlichamen van een goede kwaliteit moeten zijn. Wat blijkt, België heeft tot nu toe geen enkele watervoorraad die in orde is, vooral door de gebrekkige biologische kwaliteit van het water. De oorzaak hiervan is dat nog heel wat afvalwater niet aangesloten is op het riool en ongezuiverd in de natuur wordt geloosd. Met andere woorden, het Federaal Planbureau focust op nitraat in oppervlaktewater, terwijl de Europese Kaderrichtlijn België noodzaakt om vooral te focussen op de biologische kwaliteit van onze watervoorraden. Bovendien bestaan er reeds statistieken op gewestelijk niveau over de kwaliteitsparameters van deze watervoorraden, waardoor het haalbaar is om vooruitgang in kaart te brengen.

Daarnaast stelt het Federaal Planbureau terecht vast dat het veel te traag gaat in het verminderen van onze uitstoot van broeikasgassen, het beschermen van de weidevogels en duurzame visvangst.

De opwarming van de aarde is al voelbaar. Jaarlijkse schommelingen verbergen de onderliggende trend, maar ook in België is deze trend onmiskenbaar. Ondertussen is het in België 2,4 °C warmer dan in de pre-industriële periode en bedraagt de stijging 0,4 °C per decennium. Ten opzichte van 1850 steeg de temperatuur wereldwijd gemiddeld met 0,8 °C. In 2015 haalden we in Europa 1,5 °C. België warmt dus sneller op dan andere landen.²⁷

De studie van het Federaal Planbureau richt zich met bovenstaande resultaten voornamelijk op het Belgische scenario. België heeft volgens de SDG's en de VN-Klimaatconventie echter ook internationale klimaatverplichtingen. Klimaatverandering is in overgrote mate het gevolg van de industrialisering in het Westen. Oxfam berekende dat ongeveer de helft van de uitstoot kan toegeschreven worden aan de rijkste tien procent mensen in de wereld²⁸. Bovendien zijn de gevolgen ervan voornamelijk voelbaar in ontwikkelingslanden. Als klimaatactie uitblijft dreigen honderd miljoen mensen extra in extreme armoede te belanden tegen 2030. België heeft dus ook op dat vlak een verantwoordelijkheid. De eigen CO₂-uitstoot terugdringen is één belangrijk aspect, maar een groot deel van de wereld kijkt ook naar ons voor internationale klimaatfinanciering, de middelen van ontwikkelde landen om ontwikkelingslanden bij te staan in hun klimaatuitdagingen. Op dat vlak scoort België niet goed. De beloftes die in het verleden werden gedaan kwamen bijna volledig uit het ontwikkelingsbudget, waardoor er in realiteit geen extra inspanning wordt geleverd. Bovendien zijn de beloftes voor de toekomst enorm laag: België kiest met 50 miljoen euro per jaar tot en met 2020 niet voor een stijging en draagt bijzonder weinig bij in vergelijking met zijn buurlanden.

²⁷ MIRA, milieuraapport Vlaanderen <http://www.milieuraapport.be/nl/feitencijfers/milieuthemas/klimaatverandering/temperatuur/jaargemiddelde-temperatuur/>

²⁸ OXFAM, Extreme Carbon Strategy <https://www.oxfam.org/en/research/extreme-carbon-inequality>

GOVERNANCE INDICATOREN: NOG WERK AAN DE WINKEL

Governance is één van de vier uitdagingen (sociaal, consumptie- en productiepatronen, milieu en *governance*) van de federale beleidsvisie op lange termijn inzake duurzame ontwikkeling. De indicatoren geven aan hoe de federale overheid haar maatschappelijke verantwoordelijkheid opneemt. Het gaat dus over een beperkte invulling van *governance*.

Op vlak van *governance* komt de balans op een break-even. Dat ligt wellicht vooral aan het feit dat er slechts twee indicatoren worden gemeten: de investeringen in onderzoek en ontwikkeling, en het budget voor ontwikkelingssamenwerking. De SDG's pleiten nochtans voor een veel bredere aanpak. Toen België vorig jaar de SDG's onderschreef, engageerde het zich om de gehele Agenda 2030 uit te voeren. Daarmee erkent België het belang om in te zetten op een meer vreedzame en rechtvaardige samenleving. Het realiseren van bijvoorbeeld SDG16 speelt hier een bijzondere rol in. De SDG16 pleit voor een versterking van de *rule of law* op nationaal en internationaal niveau. Op alle niveaus moeten er effectieve, verantwoordelijke en transparante instellingen komen en er moet een inclusieve en participatieve besluitvorming worden georganiseerd. Fundamentele vrijheden moeten beschermd worden en geweld en corruptie moeten teruggedrongen. Dit alles wordt met de huidige *governance* indicatoren niet gemeten. Een eerste werk is dus het verder ontwikkelen van de indicatoren en vooral ook te kijken naar welke inspanningen België levert om de grondoorzaken van conflict en gebrek aan bestuur aan te pakken.

WAT ONTBREEKT?

De Belgische oefening is interessant, maar te beperkt. België kan zo al enkele prioriteiten identificeren, maar daar mag het niet bij blijven. Wat betreft ondersteuning voor het behalen van de SDG's in ontwikkelingslanden is er bijvoorbeeld een grote lacune in de statistische meting.

Van de 31 indicatoren in de analyse van het Federaal Planbureau heeft er maar eentje rechtstreeks betrekking op samenwerking met derde landen, namelijk hulp (uitgedrukt in % ODA/bni) aan ontwikkelingslanden. Een gemiste kans. We weten bijvoorbeeld dat de aanpak van vrede en

veiligheid één van de essentiële elementen voor vooruitgang in de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling is. Eén op 122 mensen is vluchteling, ontheemd of asielzoeker. Wereldwijd zijn 60 miljoen mensen op de vlucht voor oorlog, geweld of vervolging. Dat is ongezien sinds de Tweede Wereldoorlog. Maar de huidige meetindicatoren van het Federaal Planbureau om SDG16 te meten, gaan bijvoorbeeld enkel over veiligheidsgevoel in openbare ruimtes en vertrouwen in instellingen²⁹. Welke inspanningen er gebeuren om alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde doden wereldwijd terug te dringen (16.1), wapenstromen (16.4) of kinderhandel (16.2) tegen te gaan, wordt niet gemeten. Zo wonen volgens Unicef meer dan 250 miljoen kinderen – één op de negen – in landen en gebieden in conflict, waardoor hun gezondheid, onderwijs en welzijn in gevaar komt. Een schrijnend voorbeeld hiervan is Burundi. Sinds het conflict oplaaid in Burundi worden ook kinderrechten steeds vaker geschonden. Scholen worden getroffen, kinderen worden geconfronteerd met geweld, gedood, aangevallen, gevangen genomen voor soms lange tijd, en opgesloten samen met volwassenen. 50% van de Burundese bevolking is jonger dan 18. Velen vluchten naar buurlanden. 6000 hiervan zijn niet-begeleide kinderen of kinderen gescheiden van hun ouders.³⁰ Ook de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch moest deze zomer vaststellen dat steeds meer kinderen in oorlogsgebieden maanden of zelfs jaren in de cel zitten omdat ze gezien worden als bedreiging voor de nationale veiligheid.³¹

België maakt expliciet de keuze om zijn internationale samenwerking in te zetten op (post) conflictsituaties die kampen met fragiele staatsinstellingen en uitdagingen op vlak van mensenrechten. Daarom zou het kwantificeren van hoe de huidige inspanningen bijdragen aan SDG16 (vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen) een groot verschil maken. We denken hierbij aan indicatoren op vlak van

29 Federaal Planbureau; Working Paper 7-16: Vooruitgang naar de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN. Balans 2016 <http://www.plan.be/publications/publication-1604-nl-vooruitgang-naar-de-duurzameontwikkelingsdoelstellingen+van+de+vn+balans+2016><http://www.plan.be/publications/publication-1604-nl-vooruitgang-naar-de-duurzameontwikkelingsdoelstellingen+van+de+vn+balans+2016>

30 <https://www.unicef.be/nl/toename-van-geweld-brengt-de-toekomst-van-de-kinderen-in-burundi-in-gevaar/>

31 <http://www.11.be/artikels/item/duizenden-kinderen-in-cel-wegens-veiligheidsdreiging>

verkiezingen, samenwerking met het middenveld en openheid van media stimuleren in fragiele contexten ... Niet-gouvernementele initiatieven als het *SDG16 Data Initiative* kunnen de komende jaren bijvoorbeeld een rol spelen in de monitoring van de uitvoering van SDG16. Zo wordt niet enkel gekeken naar de indicatoren die de VN vooropstellen maar ook naar de andere initiatieven

zoals de *Small Arms Trade Transparency Barometer* om na te gaan of staten transparant zijn over hun internationale wapenhandelsactiviteiten (kleine wapens).³²

32 <http://www.sdg16.org/countries/?iso=BEL>

2. WAT MOET BELGIË OP DE RADAR HEBBEN OM VAN DE SDG'S EEN SUCCES TE MAKEN?

We kunnen concluderen dat we een tandje moeten besteken om tijdig de SDG's te halen. Zeker op vlak van armoedebestrijding, hier en in het Zuiden, zijn extra inspanningen en snelle afspraken nodig. Bovendien zien we dat een aantal zaken voor de vooruitgang van de SDG's nog niet volledig in kaart gebracht zijn. De inspanningen die België ter ondersteuning van andere landen zal moeten leveren om van de Agenda een succes te maken zijn bijvoorbeeld nog te veel zoek in de huidige federale meetset.

In afwachting van de overkoepelende nationale strategie lijsten we een aantal belangrijke randvoorwaarden op waar België werk kan van maken. Het is niet de bedoeling om hierbij een volledig overzicht te geven voor alle SDG's, dit deden we in een eerdere publicatie met het brede middenveld³³.

BIJBENEN INTERNATIONAAL

Armoede staat niet los van uitdagingen op vlak van ongelijkheid, fiscaliteit, handel en klimaat. Deze uitdagingen zijn globaal maar laten zich sterk voelen in ontwikkelingslanden. Daarom moet de nationale strategie ook aangeven hoe België ontwikkelingslanden zal ondersteunen om de

SDG's te realiseren. Er moet hierbij blijvend geïnvesteerd worden in een rechteaanpak en een mondig middenveld, herverdeling moet gestimuleerd en transparant bestuur bevordert om van duurzame ontwikkeling een succes te maken. Duurzame ontwikkeling moet centraal staan in alle buitenlandse relaties die België heeft. Hierbij is er nood aan een landenspecifieke aanpak. Alle landen, los van hun inkomensclassificatie, staan voor globale uitdagingen, zoals financiële stabiliteit, klimaatverandering of ecologische uitdagingen.

Internationale studies tonen echter aan dat inzetten op de allerarmsten en de allerarmste landen de snelste winsten laat boeken. In een recent SDG-rapport toont de Britse think tank Overseas Development Institute (ODI) aan dat Sub-Sahara Afrika (SSA) om tegen 2030 extreme armoede – gedefinieerd als overleven met minder dan één dollar per dag – uit te roeien, twee keer zo hard vooruit moet gaan. Als er niet snel ingegrepen wordt, en er geen actie volgt in de komende zes jaar, dan moet het drie keer zo snel vooruitgaan. Momenteel leeft 16% in SSA met minder dan één dollar per dag. Deze regio is het verst verwijderd van SDG1. Om toch SDG1 te behalen moet deze extreme armoede dalen met 10% per jaar, wetende dat dit slechts 4,5% jaarlijks was tussen 2000 en 2015. België kiest expliciet om minst-ontwikkelde landen (MOL) te ondersteunen. Het heeft dus ook een belangrijke opdracht om de SDG's in deze landen te helpen verwezenlijken.

33 SDG dossier Pistes voor de uitvoering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in België <http://www.11.be/wat-doet-11-11-11/item/pistes-voor-de-uitvoering-van-de-duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen-in-belgie>

WAARDIG WERK

Eén van de belangrijkste wapens tegen armoede, maar ook tegen de daarmee gepaard gaande ongelijkheid is het creëren van jobs en het garanderen van betere werkomstandigheden. Volgens de ILO zullen 600 miljoen nieuwe jobs nodig zijn om de aangroei van de wereldwijd werkende bevolking bij te houden. Dat wil zeggen 40 miljoen jobs per jaar. Daarnaast zijn er nog eens 780 miljoen werkende armen.³⁴ Een groot deel van de uitdaging ligt hier in de armste landen.

Een belangrijke opdracht voor België ligt dan ook in een volledige uitvoering van de waardig werk agenda, ook in de samenwerking met MOL. In het officiële VN-rapport over mondiale vooruitgang van de SDG's lezen we dat slechts één op vijf mensen sociale bescherming geniet in MOL tegenover twee op drie in hogere inkomenslanden. Door in te zetten op sociale beschermingssystemen in MOL kan België een snellere vooruitgang voor de SDG's realiseren³⁵. Sociale bescherming is een van de strategische pijlers van de Agenda 2030 en een universeel basisrecht. Bovendien wordt sociale bescherming meermaals als belangrijk herverdelingsmechanisme aangehaald in de SDG-agenda. Het laatste *World Social Protection Report* van de internationale arbeidsorganisatie geeft aan dat meer dan 70% van de wereldbevolking geen adequate sociale bescherming geniet³⁶. De meesten daarvan leven in armoede, zijn werkende armen, of zijn actief in de informele sector. Overheden moeten de financiering van systemen van sociale bescherming garanderen, op nationaal niveau maar ook internationaal. Er moet hierbij steeds speciale aandacht gaan naar de rechten van de vrouw en van gemarginaliseerde groepen, om snel vooruitgang te boeken.

VREDE, VEILIGHEID EN GOED BESTUUR

Conflict, oorlog en geweld zullen ook de komende jaren hoog op de agenda blijven staan, zeker in fragiele contexten. Staten met een fragiele context kennen vaak (een verleden van) gewapende conflicten en ongrondwettelijke regimewissels. Ze

34 <http://www.ilo.org/global/topics/sdg-2030/lang--en/index.htm>

35 Affordability of social protection in developing countries: Burundi, Indonesia, and Peru; Alexandra Murray-Zmijewski, Sebastian Silva-Leander, Tomas Lievens & Bénédicte Fonteneau October 2015 <http://socialprotection.world/downloads.aspx>

36 ILO; World Social Protection report 2014-2015 <http://www.ilo.org/global/research/global-reports/world-social-security-report/2014/lang--en/index.htm>

zijn kwetsbaar voor interne en externe schokken, zoals staatsgrepen of regionale vluchtelingenstromen. Die kwetsbaarheid heeft gevolgen voor de publieke dienstverlening, voor sociale voorzieningen, handel, justitie, veiligheid en tal van andere sectoren.³⁷ Het komt erop aan de bevolking tegen die schokken weerbaar te maken. Daarom vormen alle SDG's in deze contexten een extra uitdaging. Cruciaal daarbij is SDG16, namelijk de inzet op vrede, veiligheid en goed bestuur.

De meerderheid van de 14 Belgische partnerlanden voor ontwikkelingssamenwerking zijn fragiel. Daarom zal de Belgische inzet op conflictpreventie, vredesopbouw, democratisering en de strijd tegen discriminatie en mensenrechtenschendingen via alle instrumenten van het buitenlandse beleid (ontwikkelingssamenwerking, diplomatie en defensie), mede bepalend zijn voor het succes van de SDG's in deze landen. Het Belgisch buitenlands beleid heeft daarom nood aan een coherent fragiliteitsbeleid dat zich onder meer inschrijft in bestaande internationale kaders zoals de *New Deal* en de *Peace and Statebuilding Goals*, en bijdraagt aan de realisatie van SDG16. Een eerste stap zijn gedegen gezamenlijke politieke context- en risicoanalyses. Ontwikkelingssamenwerking heeft dringend nood aan flexibel inzetbare instrumenten die een visie op de langere termijn niet in de weg staan. Op internationaal niveau (fora zoals de VN, de EU en de OESO-DAC) moet België ook het voortouw nemen in de realisatie van SDG16 en ijveren voor een gecoördineerde aanpak van verschillende internationale actoren in fragiele contexten.

MIDDELEN MOGEN NIET ACHTER BLIJVEN

Een andere cruciale randvoorwaarde is inzetten op SDG17, middelen voor de uitvoering van de Agenda en investeren in een mondiaal partnerschap. Meer publieke middelen voorzien, zoals de verplichtingen nakomen op vlak van ontwikkelingssamenwerking en klimaatfinanciering, is de minimale inspanning. Het is duidelijk dat België achterop hinkt en hier dringend een tandje bij moet steken. Maar met hulp aan ontwikkelingslanden alleen komen we er niet. België moet ook zijn verantwoordelijkheid nemen in een beter

37 11.1.1.1, De Belgische ontwikkelingssamenwerking en fragiele staten, 2014. 97 Minister De Croo in: MO* <http://www.mo.be/opinie/de-croo-middeninkomenslanden-kunnen-eigen-armoede-bestrijden>, november 2014.

internationaal fiscaal beleid. Dit kan door progressieve belastingsystemen te versterken. België kan de capaciteit versterken van zijn partnerlanden om dergelijke systemen uit te bouwen en in te zetten op een betere inning van de belastingen, maar ook op het beheer van de internationale fiscale verplichtingen. Daarnaast moet België bijdragen aan het herdenken van de internationale fiscale regels. Elk jaar verliezen ontwikkelingslanden meer dan 100 miljard dollar aan belastinginkomsten, vooral door belastingontwijking van internationale bedrijven.

Ontwikkelingslanden hebben tot nu toe weinig in de pap te brokken over grensoverschrijdende organisatie van belastingen. In het kader van het *Addis Tax Initiative* beloofde België zich in te zetten voor meer coherentie voor ontwikkeling inzake fiscaliteit. De coördinatie tussen buitenlands en fiscaal beleid moet worden versterkt zodat fiscale maatregelen met een impact op derde landen bijdragen aan ontwikkelingsdoelstellingen.

Het is positief dat België zich inzet voor de versterking van de capaciteit van belastingsystemen in partnerlanden en daarvoor een kaderakkoord met het IMF sloot. Daarenboven kan België in dit terrein ook andere partners overwegen met meer garanties voor het ownership van ontwikkelingslanden, zoals het Trust Fund for International Cooperation in Tax Matters dat het werk van het Committee of Experts on International Cooperation in Tax Matters ondersteunt of regio-

nale fora zoals het Afrikaanse ATAF. Ondertussen moet België blijven investeren in duurzaam schuldbeheer door zich ondubbelzinnig uit te spreken voor een multilateraal mechanisme om de soevereine schuldencrisis af te wikkelen.

Tot slot moet ook bij de financiering gekeken worden naar het hele plaatje van hulp en handel. Welke noden zijn er binnen de specifieke economische context van het partnerland? Hoe kunnen ook de sociale en milieueffecten van handel in rekening genomen worden? En welke ondersteuning is nodig? Bij financiering, en zeker via de private sector, moet er steeds gekeken worden of de inspanningen die nodig zijn additioneel zijn aan de markt en een aantoonbare impact hebben op duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding. Ook hier kan België nog groeien in de concrete uitwerking.

METEN EN BIJSTUREN

Om te weten of we op de goede weg zijn moet België blijven investeren in het versterken van de meetindicatoren en jaarlijks de vooruitgang aantonen. Om een efficiënte opvolging mogelijk te maken is ook samen met de publicatie van het jaarlijkse voortgangsrapport een lastenboek voor de opvolging en de monitoring nodig. Alsook een voorstelling van het jaarlijks rapport aan de federale en regionale parlementen om het publieke debat mee te stimuleren. België kondigde aan om in 2017 op VN-niveau te rapporteren over de vooruitgang van de SDG's. Dit kan een belangrijke bijdrage zijn aan de goede opvolging.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE NATIONALE UITVOERING

In de Belgische strategie die voor september 2016 is aangekondigd, verwachten we een stevige internationale poot terug te vinden. Ook welke middelen België wil inzetten voor de uitvoering moet hierin aan bod komen. Als 11.11.11 vinden we het cruciaal dat deze elementen niet vergeten worden in de nationale uitvoeringstrategie. Afgelopen maanden werden reeds heel wat zaken gecommuniceerd, maar om van de internationale regeringsverklaring geen lege doos te maken, moet België een aantal zaken bewaken.

- A. De SDG's zijn een kompas. De Agenda legt vast waar we moeten staan in 2030. Sommige duurzaamheidsdoelstellingen zijn gekoppeld aan concrete gekwantificeerde doelen, andere laten meer ruimte voor invulling. De uitdaging is om een **ambitieuze groeipad op te zetten naar deze doelen**. Zo zien we dat België bijvoorbeeld ambitieuzer kan zijn op vlak van hernieuwbare energie, het verminderen van de uitstoot, proper zoetwater ... Daarnaast moet ook meer aandacht gaan naar het bepalen van cijferdoelen bij de doelstellingen waar die nog niet zijn vastgelegd.
- B. Een tweede cruciale stap om ervoor te zorgen dat de SDG's geen dode letter blijven, is het kader en de **engagementen op termijn dwingender** maken. Dit is de beste manier om rechten te realiseren. Er moet dus nagegaan worden hoe de concrete ambities om deze SDG's te behalen en de te behalen indicatoren sterker wettelijk verankerd kunnen worden in de Belgische wetgeving.
- C. Een derde stap is het sterker verankeren van de duurzame ontwikkeling in alle beleid. Het is niet voldoende te kijken naar de impact van het Belgisch beleid op armoede en economische ontwikkeling in de ontwikkelingslanden. Men moet rekening houden met de impact op de verschillende dimensies van duurzame ontwikkeling (ecologisch, sociaal en economisch). Het voeren van een **coherent beleid voor duurzame ontwikkeling** is de verantwoordelijkheid van de hele regering. De aandacht die nu bestaat voor beleidscoherentie voor ontwikkeling (PCD) zou moeten worden verbreed naar beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling (PCSD). De Agenda 2030 heeft het potentieel een extra politie-

ke duw te geven om een coherent beleid voor duurzame ontwikkeling te realiseren. Alle beleid – intern en extern – moet in functie staan van de realisatie van deze Agenda. De nationale strategie voor duurzame ontwikkeling moet een positieve Belgische dynamiek tot stand brengen binnen de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling en haar werkgroepen om, op een overlegde en gecoördineerde manier, de transitie naar een meer coherente en meer duurzame maatschappij te sturen. De strategie mag dus niet worden beperkt tot slechts een opsomming van de federale en regionale plannen, maar moet coherentie tussen alle beleid (strategieën en actieplannen) nastreven.

- D. Tot slot is er extra **aandacht nodig voor de internationale dimensie** zodat de SDG's ook concreet bruikbaar worden voor de landen en mensen die het nodig hebben. Bij alle maatregelen die België neemt moet dit het streefdoel zijn. We merken dat ontwikkelingslanden systematisch harder getroffen worden door de globale uitdagingen. Zo hebben de toenemende extreme weersomstandigheden een ontwrichtend effect op de voedselproductie, verslechteren ze toegang tot geschikt water en belemmeren ze levensnoodzakelijke dienstverlening zoals gezondheidszorg. De armsten betalen de grootste rekening. Ieder jaar sterven nu al 300.000 tot 400.000 mensen aan de gevolgen van de klimaatverandering. De klimaatverandering, de vluchtelingencrisis, ongelijkheid zijn wereldwijde uitdagingen zonder weerga, waar de SDG's een antwoord op formuleren. Het is daarom cruciaal dat regeringen de aanpak van mondiale uitdagingen prioriteren.

Een goede uitvoering kan volgens 11.11.11 enkel op een open manier gebeuren, samen met burgers en middenveld. De SDG's zijn door een intensief en participatief proces tot stand gekomen. In de inleiding van de Agenda 2030 wordt ook aan het middenveld uitdrukkelijk een participatieve rol toegekend in de uitvoering, opvolging en evaluatie van deze agenda. Dit mag niet vergeten worden bij het opstellen van een nationale strategie en bij het opstellen van de modaliteiten voor de uitvoering en de opvolging ervan. Het organiseren van een brede deelname van middenveld en burgers bij het beleid en het nationaal uitvoeringsplan, is dé manier om tot meer weldoordachte beslissingen te komen.

11.11.11 vzw
Vlasfabriekstraat 11 - 1060 Brussel
www.11.be - 02 536 11 11 - info@11.be

11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT